

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Г-ЖА V. TRSTENJAK

представено на 29 ноември 2007 година¹**I — Въведение**

и с публичните органи и институции, от друга страна, да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът.

1. Настоящото дело се отнася до тълкуването на член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета от 29 май 2000 година за връчване на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите-членки (наричан по-нататък „Регламент № 1348/2000“)² и до конкретния въпрос дали получателят има право да откаже да приеме чуждестранен документ, ако въпреки че исковата молба, която следва да бъде връчена по чуждестранно гражданско производство, е преведена на официалния език на получаващата държава-членка, приложенията към нея не са преведени на този официален език и получателят твърди, че не разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, макар че е сключил в рамките на своята професионална дейност договор, в който е уговорено езикът за кореспонденция между страните, от една страна,

2. Настоящото преюдициално запитване на Bundesgerichtshof е отправено в рамките на иск на Industrie- und Handelskammer Berlin (наричано по-нататък „ИHK Berlin“) за обезщетение за претърпени вреди срещу архитектурното бюро Nicholas Grimshaw & Partners Ltd — дружество, учредено съгласно английското право (наричано по-нататък „бюрото Grimshaw“), поради недостатък при проектирането на сграда. ИHK Berlin предявява иск за установяване на отговорност за недостатъци срещу бюрото Grimshaw. В производството по инцидентния иск страните водят спор дали искът е бил връчен редовно на бюрото Grimshaw. В спора е привлечено Ingenieurbüro Weiss und Partner със седалище в Аахен (наричано по-нататък „бюрото Weiss“).

1 — Език на оригиналния текст: немски.

2 — ОВ L 160, стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 2, стр. 161.

II — Правна уредба

3. Съображения 8 и 10 от Регламент № 1348/2000 гласят, както следва:

„(8) За да се гарантира ефективността на настоящия регламент, възможността за отказ на молба за връчване на документи се ограничава до изключителни случаи.

(10) С оглед защитата на интересите на получателя, връчването се извършва на официалния език или един от официалните езици в населеното място, където се извършва, или на друг език, който е използван в държавата, където са изготвени документите, който получателят разбира.“

4. Член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 предвижда:

„Отказ от приемане на документ

1. Получаващият орган е длъжен да информира получателя, че последният има право да откаже да приеме документа, който следва да му бъде връчен, ако този документ не е изготвен на един от следните езици:

а) официалния език на получаващата държава-членка или, ако в тази държава-членка са приети повече от един официални езици, на официалния език или един от официалните езици в населеното място, където трябва да се извърши връчването; или

б) език, който се използва в държавата-членка, където документът е изпратен [да се чете: „изготвен“], който получателят разбира.“

III — Съществени обстоятелства, спор по главното производство, преюдициални въпроси и производство пред Съда

5. На основание договор за предоставяне на проектантски услуги от 16 февруари 1994 г. ИНК Berlin претендира от бюрото Grimshaw — дружество, учредено съгласно английското право със седалище в Лондон, обезщетение за претърпени вреди в резултат на недостатък при проектирането. Същото се е задължило по разглеждания договор да предостави услуги по проектиране във връзка с проект на сграда в Берлин В точка 3.2.6 от договора за предоставяне на проектантски услуги страните са уговорили:

„Услугите се предоставят на немски език. Кореспонденцията между [ИНК Berlin] и

[бюрото Grimshaw] и публичните органи и институции трябва да се съставя на немски език.“

В точка 10.2 от договора за предоставяне на проектантски услуги е уговорено следното:

„Споровете са подсъдни на юрисдикциите в Берлин.“

В точка 10.4 от договора за предоставяне на проектантски услуги е уговорено следното:

„Настоящият договор се урежда от германското право.“

6. ИНК Berlin е внесло в германските юрисдикции с цел връчване на бюрото Grimshaw преписи от исковата молба и всички приложения, на които се позовава в този документ. Те съдържат сключения между страните договор за предоставяне на проектантски услуги, допълнителни споразумения към споменатия договор, както и неговия проект, извлечение от списъка на предоставените услуги и множество писма, включително и на бюрото Grimshaw, които се отнасят до разменената кореспонденция с предприятията, натоварени с констатирането и отстраняването на недостатъците, предявени в исковата молба. По данни на Bundesgerichtshof обаче преди

предявяването на иска бюрото Grimshaw не е било запознато с всички приложения, и по-конкретно с тези, свързани с констатирането и отстраняването на недостатъците, както и със съответните разходи за това. Освен това съдържанието на приложенията, на които се позовава ИНК Berlin, отчасти е възпроизведено в исковата молба.

7. Исковата молба от 29 май 2002 г., с която ИНК Berlin претендира от бюрото Grimshaw обезщетение за причинени вреди във връзка с договор за предоставяне на проектантски услуги, е връчена на бюрото Grimshaw на немски език още на 20 декември 2002 г. След като бюрото Grimshaw отказва първоначално да приеме исковата молба поради липсата на превод на английски език, исковата молба на английски език и непреведените приложения към нея на немски език са му предоставени на 23 май 2003 г. в Лондон.

8. В писмено становище от 13 юни 2003 г. бюрото Grimshaw твърди, че връчването е нередовно, с мотива че приложенията не са преведени на английски език и поради тази причина отказва да приеме исковата молба, като се позовава на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, и счита, че посочената искова молба не е била връчена редовно. Наред с това бюрото Grimshaw прави възражение за давност и привлича бюрото Weiss като встъпила страна в производството пред германските юрисдикции.

9. От акта за препращане е видно, че Landgericht Berlin е постановил с междинно решение, че исковата молба е връчена редовно на 23 май 2003 г. Въззивната жалба на бюрото Grimshaw е отхвърлена с решение на Kammergericht Berlin. Встъпилата страна, бюрото Weiss, подава ревизионна жалба пред препращащата юрисдикция, Bundesgerichtshof, срещу това решение на Kammergericht.

10. Bundesgerichtshof посочва, че съгласно германския процесуален кодекс искова молба, която се позовава на прикрепени към нея приложения, образува едно цяло с тях и ответникът трябва да разполага с всички посочени от ищеца сведения, необходими за неговата защита. Следователно не би било приемливо да се преценява редовността на връчването на дадена искова молба отделно от връчването на приложенията, под предлог че основните данни вече са били ясни от нея и че правото на изслушване е било гарантирано от факта, че що се отнася до съдържанието на приложенията, ответникът все още има възможността да се защити достатъчно в хода на производството.

11. Изключение от този принцип е допустимо, когато не противоречи съществено на необходимостта на ответника от информация, например защото дадено приложение, което не е прикрепено към исковата молба, е било изпратено почти едновременно с предявяването на

иска или защото ответникът е бил вече запознат с документите преди предявяването на иска. Препращащата юрисдикция посочва, че в конкретния случай бюрото Grimshaw не е било запознато с всички документи, и по-конкретно с тези, които са свързани с констатирането и отстраняването на недостатъците, както и със съответните разходи за това. Подобни документи не биха могли да се считат за незначителни подробности, тъй като от тяхната преценка може да зависи решението за представяне на писмена защита.

12. Bundesgerichtshof уточнява още и че нито един от органите, упълномощени да представляват бюрото Grimshaw, не е разбирал немски език, и изразява становището, че Регламент № 1348/2000 може да се тълкува в смисъл, че не би могло да се откаже връчването с мотива, че приложенията не са преведени, тъй като член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 не споменава отказа от приемане на приложения. Освен това по силата на член 4, параграф 3, първо изречение от Регламент № 1348/2000 предвиденият в него образец на формуляр изисква, по молби за връчване в държавите — членки на Европейския съюз, сведения относно естеството и езика на документа само що се отнася до документа, който следва да бъде връчен (точки 6.1. и 6.3. от формуляра), но не и що се отнася до приложенията, за които единствено се изисква да е посочен

брой (точка 6.4. от формуляра). По мнение на Bundesgerichtshof въпросът обаче се свежда единствено до това дали въпросният документ представлява документ, който следва да бъде връчен, по смисъла на Регламент № 1348/2000. Оформлението на формуляра няма отношение към този въпрос.

13. В случай че не би могло да се откаже връчване с единствения мотив, че приложенията не са преведени, Bundesgerichtshof посочва, че според него договарът, по който ищецът и ответникът предвиждат, че техният език за кореспонденция е немският, не е достатъчен, за да изключи правото на ответника да откаже приемането по силата на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000. Тази клауза не означавала, че ответникът разбира този език по смисъла на Регламент № 1348/2000.

14. Накрая, в случай че от дадена договорна клауза не може да се презюмира знанието на разглеждания език, Bundesgerichtshof поставя въпроса дали е възможно във всички случаи да се откаже връчването на искова молба, ако приложенията към нея не са преведени, или съществуват изключения, например когато ответникът вече разполага с даден превод на приложенията или когато съдържанието на приложението е възпроизведено буквално в преведената искова молба. Такъв може да бъде също случаят, когато приложените документи са съставени на валидно избрания от страните в

рамките на даден договор език. Препращащата юрисдикция посочва за пример слаби страни, които евентуално би следвало да получат защита, като потребители по договори с международен елемент, които се съгласяват по договорен път езикът на кореспонденцията да бъде този на търговеца. Той посочва обаче, че в настоящия случай бюрото Grimshaw е сключило договора в рамките на своята професионална дейност. Според него не се забелязва никаква особена нужда от защита на бюрото и следователно няма необходимост да му се признае правото на отказ от приемане.

15. Тъй като има съмнения относно тълкуването на Регламент № 1348/2000, Bundesgerichtshof спира производството и поставя на Съда следните преюдициални въпроси.

- 1) Трябва ли член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 да се тълкува в смисъл, че получателят няма право да откаже приемането съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, когато единствено приложенията към даден документ, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език, който се използва в държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира?

- 2) В случай на отрицателен отговор на първия въпрос:
16. В производството участват бюрото Grimshaw, бюрото Weiss, ИНК Berlin, френското, италианското, словашкото и чешкото правителство и Комисията.

Трябва ли член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 да се тълкува в смисъл, че се счита, че по смисъла на този регламент получателят „разбира“ езика на държава-членка, където е изготвен документът, когато се е съгласил по договор, сключен с ищеца в рамките на неговата професионална дейност, езикът за кореспонденция да е този на държавата-членка, в която е изготвен документът?

17. В съдебното заседание от 24 октомври 2007 г. бюрото Weiss, бюрото Grimshaw, френското правителство и Комисията изразиха устно становищата си и отговоряха на въпроси на Съда.

- 3) В случай на отрицателен отговор на втория въпрос:

Трябва ли член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 да се тълкува в смисъл, че получателят във всеки случай не може да се позове на разпоредбата на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, за да откаже приемането на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който получателят разбира, когато в рамките на своята професионална дейност той сключва договор, в който се съгласява езикът на кореспонденцията да е този на държавата-членка, в която е изготвен документът, и че приложенията от една страна се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна са съставени на уговорения език?

IV — Доводи на страните

A — По първия преюдициален въпрос

18. Бюрото Weiss счита, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят има право да откаже приемането съгласно член 8, параграф 1 от този Регламент и когато приложенията към даден документ, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език, който се използва в

държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира.

с нея позволява да се вземе принципно решение не само за процесуална защита, а и за нейната теза и концепция. Възможно било някои правни основания на защитата да произтичат само от приложенията, а не непременно от становищата, изложени от ищеца. В крайна сметка бюрото Grimshaw смята, че непревеждането на всички приложения към дадена искова молба нарушава принципа на равно третиране, тъй като в едно чисто национално производство пред германски съд всички приложения биха били достъпни на немски език.

19. Бюрото *Grimshaw* смята, че получателят има право да откаже приемането дори и ако единствено приложенията към даден документ, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език, който се използва в държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира. Според самия текст на член 8 от Регламент № 1348/2000 документи били не само исковите молби, изготвени от адвокатите, а и всички писма и цялата документация, които се предават за връчване. Съответно смисълът и целта на член 5, параграф 1 и член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 подкрепяли тезата, че и приложенията към исковата молба би трябвало да се считат за „документи“. Бюрото *Grimshaw* се позовава и на процедурните правилници на Съда (член 29, параграф 3) и на Първоинстанционния съд (член 35, параграф 3), от които било видно, че исковата молба и приложенията следва да се разглеждат като едно цяло. И двете трябвало да са съставени на един и същ език, а именно съответния език, който ответникът разбира. Според бюрото обаче при преценката на необходимостта от превод критерият за това кое е необходимо за защитата на ответника не осигурява достатъчно правна сигурност. По-скоро следвало да се преведе цялата документация, тъй като запознаването

20. *ІHK Berlin* посочва, че заедно с исковата молба бюрото *Grimshaw* е получило и всички споменати приложения. ІHK Berlin твърди, че правото на получателя да откаже приемането по силата на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 с оглед на текста и съдържанието му се отнася само за съдебни документи. В този смисъл приложенията не били документи, а по-скоро допълнителни документи, които следва да бъдат предадени. За да се постигне целта ответникът да бъде запознат с предмета и основанията на иска, не било необходимо да се превеждат обемни приложения, в които би могла да е от значение само една-единствена клауза. Доказателства за твърдените фактически обстоятелства се събирали в хода на производството и на този етап по всяко време било възможно да се изготви превод на дадени документи, които не са били преведени при предявяването на иска. Да се изисква от ищеца да превежда

всички приложения би довело до сериозни разходи и би противоречало на целта на Регламента, а именно ускоряване на връчването.

21. *Френското правителство* подчертава, че преводът на всички документи, които следва да бъдат връчени, на език, който получателят разбира, е необходимо условие за защита на неговите интереси и за гарантиране на правната му защита. Освен това то счита, че трябва да се прилага еднаква правна уредба за предаването, и по-специално едни и същи изисквания за превод по отношение на всички документи, подлежащи на връчване, независимо дали става дума за същински документи, които следва да бъдат връчени, или за приложения към тях. Приложенията всъщност били неразделна част от документа. Впрочем член 8, параграф 2 от Регламент № 1348/2000 предвиждал, че получаващият орган връща на предаващия орган документите, чийто превод е изискан, ако получателят откаже да приеме документа, който следва да бъде връчен. При това положение от текста на този член следвало, че може да се изисква превод на всички предавани документи, а не само на документа, който следва да бъде връчен.

22. Позовавайки се на употребата в множество число на съществителното „документи“, *италианското правителство* смята, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че получателят може да откаже приемането на документа, който следва да бъде връчен, ако съответните приложения към него не са съставени на официалния език на получаващата държава-членка

или на език на държавата-членка, където е изготвен документът, който получателят разбира. Затова според него на получателя на документите, които следва да бъдат връчени, трябва да бъде признато правото да откаже да приеме документа и когато предвидените в член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 изисквания за превод са изпълнени само по отношение на едно или няколко приложения.

23. С оглед на правната уредба, съдържаша се в Регламент № 1348/2000, и най-вече в неговите съображения, *словашкото правителство* намира, че в интерес на еднаквото тълкуване и прилагане на Регламента под понятието „Документ, който следва да бъде връчен“, би трябвало да се разбира не само основният документ, а и приложенията му, които се връчват на получателя заедно с този документ. За да се запознае получателят в детайли с документа, който му е връчен във връзка с настоящото дело, и за да може да се позове ефективно на правата си пред юрисдикцията на държавата-членка, където е изготвен документът, било необходимо той да е добре запознат със съдържанието на цялостния документ, който следва да бъде връчен. По тази причина словашкото правителство застъпва становището, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 получателят има право да откаже приемането на документа, който следва да бъде връчен, дори и ако само приложенията към документа, който следва да бъде връчен, не са съставени на официалния език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където е изготвен документът, който получателят разбира.

24. *Чешкото правителство* е на мнение, че приложенията към исковата молба следва да се разглеждат като едно цяло с нея и спрямо тях да се прилага същата нормативна уредба по отношение на езика. В подкрепа на това становище то посочва най-вече обстоятелството, че значението на приложенията към исковата молба за ответника и за съда в рамките на производството оправдава тълкуване на правото на справедлив процес в смисъл, който включва и запознаване на ответника със съдържанието на приложенията. Приложенията трябвало да бъдат преведени, дори и ако ищецът цитира или привежда в друга форма съществени части от тях в подадената искова молба. Трябвало да бъде постигната равнопоставеност между страните, което в съдебното производство означава равни процесуални възможности. След като ищецът е добавил приложение към исковата си молба, можело да се предполага, че е запознат със съдържанието му, и същата възможност трябвало да бъде дадена и на ответника. Самото възпроизвеждане на релевантните пасажии в исковата молба не променяло правото на ответника. Член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следвало да се тълкува в смисъл, че получателят има право да откаже приеането на документ дори и ако единствено приложенията към него не са съставени на официалния език или на език, който получателят разбира.

25. На първо място *Комисията* посочва, че по принцип приложенията към дадена искова молба имат за цел да дадат сведения, които я допълват, или да удостоверят истинността на съдържанието

се в нея твърдения. Затова по принцип приложенията били неразделна част от исковата молба. Впрочем в член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 било употребено родово понятие, като се говорело за документ, който следва да бъде връчен, което предполагало по-широко тълкуване на този термин — той би могъл да включва както исковата молба, така и приложенията към нея. Образецът на формуляр в приложението към Регламент № 1348/2000 не давал отговор на въпроса какво означава „документ, който следва да бъде връчен“.

26. Съображение 10 от Регламент № 1348/2000 съдържало обосновка на езиковите изисквания по член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000. Необходимостта от превод на приложенията следвало да се преценява с оглед на отражението върху интересите на получателя. Следователно не било необходимо да се преведат всички приложения, ако съдържанието им е възпроизведено в самата искова молба. Затова пък за защитата на интересите на получателя от значение било разбирането на езика на приложенията, ако исковата молба се позовава на тях, без да възпроизвежда съдържанието им. Ако приложенията съдържат важни сведения в този смисъл, които не са отразени в исковата молба, ответникът можел да откаже приеането им, ако те не са преведени.

Б — По втория преюдициален въпрос

27. *Бюрото Weiss* посочва, че е в противоречие с Регламент № 1348/2000 правото на отказ от приемане да бъде обвързвано с въпроса дали получателят е сключил с насрещната страна по делото договор, в който е уговорено езикът за кореспонденция да е този на държавата-членка, където е изготвен документът. Подобна клауза не била основание да се приеме, че получателят на документите, които следва да бъдат връчени, действително разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът. Конкретно при воденето на кореспонденция той би могъл да използва услугите и на преводаческа агенция. Постигането на договореност относно избора на език на договора не можело да се приравнява на съгласие за водене на съдебно производство на съответния език на компетентната юрисдикция. По правило воденето на съдебно производство, дори и само заради специфичната юридическа терминология, изисквало значително по-добро владение на чуждия език от получателя, отколкото изпълнението на договор в неговата сфера на дейност.

28. *Бюрото Grimshaw* смята, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 не трябва да се тълкува в смисъл, че получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, само защото в рамките на своята професионална дейност е уговорил в сключен с ищеца договор езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът. Фактът, че получателят на даден документ в рамките на професионалната си дейност е уговорил в

сключен с ищеца договор езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, представлявал само индиция в смисъл, че той има познания по чуждия език. Ако връчването на исквата молба се извършвало въз основа на индиции, това щяло да представлява незачитане на правото на изслушване. Това, че получателят се е договорил езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, все още не означавало, че той действително разбира този език. В теоретичен план също не било ясно защо едно договорно споразумение между частноправни субекти, което по волята на страните би следвало да важи само за редовното изпълнение на договора между самите тях, трябва да произвежда ограничително действие по отношение на субективното публично право на изслушване на получателя пред компетентните юрисдикции.

29. *ИНК Berlin* изразява становището, че уговорката между страните за избор на определен език в правоотношенията, съставляващи предмет на спора, има приоритет пред член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000. Подобна уговорка дава основания да се приеме наличието на фактическа презумпция, че получателят разбира даден документ, който засяга конкретното правоотношение и е съставен на избрания език. След като страните са се споразумели кой да е езикът на техните правоотношения, това служело за безпрепятственото изпълнение на договора и било от значение и в случай на спор, включително и по съдебен ред. Тази клауза представлявала взаимен отказ на страните от позоваване на член 8, параграф 1,

буква б) от Регламент № 1348/2000 при получаване на документ, съставен на договорения език.

30. На първо място *френското правителство* смята, че националните юрисдикции са компетентни да преценят с оглед на конкретните фактически обстоятелства дали езикът на държавата-членка, където е изготвен документът, следва да се счита за разбираем за получателя по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000. Тук следвало да се отчете обстоятелството, че страните по договора са избрали езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът.

31. Това обстоятелство само по себе си обаче не давало достатъчно основания да се приеме, че получателят разбира по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 езика на държавата-членка, където е изготвен документът, и да отпадне преценката на националната юрисдикция по конкретния случай. На практика ако се приемело, че получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, само защото договорот съдържа клауза за избор на този език за кореспонденция, с това щяла да се въведе законова презумпция, която далеч надхвърля предвиденото в Регламентта.

32. *Италианското правителство* смята, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл,

че получателят може да откаже приемането на документ, който следва да бъде връчен, съответно на приложението към него, ако те не са съставени на официалния език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира. В случая изборният от страните език за кореспонденция бил без значение, включително и когато приложенията към документа са връчени на получателя на въпросния договорен език. Правото на отказ от приемане на документ, съставен на непознат за получателя език, не може да отпадне само на основание на обстоятелството, че страните са се договорили да използват този език за кореспонденция помежду си. Твърде спорно било становището, че уговорката за избор на език може да задължава дадена страна по договора да го използва и на етап, когато са налице проблеми в договорните взаимоотношения, и особено когато спорът между страните се решава по съдебен ред.

33. По мнение на *словашкото правителство* член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 не може да бъде тълкуван в смисъл, че получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, само защото е уговорил в сключен с ищеца в рамките на професионалната им дейност договор езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът. Словашката република счита, че частната уговорка между получателя и ищеца в рамките на професионалната им дейност езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където

е изготвен документът, няма отношение към въпроса за редовното връчване по смисъла на Регламента.

34. *Чешкото правителство* счита, че уговорката за използване на даден език в рамките на професионалната дейност не предполага непременно владееене на езика по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000. Уговорката между страните за използване на даден език можело да бъде взета под внимание от съда, когато той трябва да прецени дали при отказ от приемане на документ става дума за злоупотреба с права, но сама по себе си не давала еднозначен отговор. Съгласието за използване на даден език за кореспонденция между двама търговци само по себе си все още не означавало, че двете страни разбират този език дотолкова, че да могат ефективно да защитават интересите си в производство, в което исковата молба и приложенията към нея са съставени на въпросния език. Затова чешкото правителство предлага на втория въпрос да бъде даден отрицателен отговор.

35. *Комисията* обръща внимание, че Регламент № 1348/2000 като цяло и член 8, параграф 1 в частност не съдържат никакви указания в смисъл, че въпросът дали получателят „разбира“ езика на държавата-членка, където е изготвен документът, трябва да бъде решаван само по презумпция, а не с оглед на фактическите познания на получателя. Думата „разбира“ предполагала обективни фактически обстоятелства, а не просто

предположение, било то и основано на определени индикации, като например договорната клауза относно езика за кореспонденция. В този смисъл обстоятелството, че в настоящия случай получателят в рамките на професионалната си дейност се е споразумял в договора с ищеца езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, можело да бъде разглеждано единствено като индикация за владееенето на този език, но тази уговорка сама по себе си все още не удостоверявала, че получателят действително разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът.

В — По третия преюдициален въпрос

36. *Бюрото Weiss* подчертава, че ако правото на отказ от приемане на непеведени приложения зависи от това дали те са съставени на език, предвиден в договора, и дали се отнасят до предмета на договора, ответникът би трябвало в кратък срок да реши дали ще упражни правото си да откаже приемането, без да може да прецени с помощта на превод дали са налице условията за това, и по-специално дали има връзка с договорните отношения. Не можело само заради това, че ответникът се е задължил да използва даден език във връзка с изпълнението на договора, да му се приписва волята да ограничи правото си на изслушване до такава степен, че да се откаже от запознаване с предмета на правния спор на език, който (обичайно) разбира добре.

37. *Бюрото Grimshaw* застъпва становището, че ако разпоредбата на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 се тълкува в смисъл, че получателят при всички случаи не би могъл да откаже приемането на исковата молба на основание член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, когато в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, в който се е споразумял езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, и представените приложения се отнасят до тази кореспонденция и са съставени на уговорения език, то по този начин в приложното поле на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 би се въвело принципно решение по въпроса дали е налице недобросъвестно поведение от страна на ответника. Член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 не следвало да се тълкува в смисъл, че получателят при всички случаи не би могъл да откаже приемането на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка, на основание член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, ако в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, в който се е споразумял езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, и ако представените приложения се отнасят до тази кореспонденция и са съставени на уговорения език.

38. *IHK Berlin* смята, че получателят няма право да откаже приемането на приложения към документ на основание член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, ако в рамките на професионалната си дейност е сключил с подателя договор, в който се е споразумял езикът за кореспонденция

да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, и представените приложения се отнасят до тази кореспонденция и са съставени на уговорения език. В този случай упражняването на правото на отказ от приемане било злоупотреба с право.

39. Позовавайки се на текста на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, *френското правителство* счита, че получателят има право да откаже приемането на даден документ и приложенията към него, ако те са съставени на езика, уговорен за кореспонденция между страните, а не на езика на получаващата държава-членка или на езика на държавата-членка, в която документът е изготвен, който получателят разбира. Затова не трябвало нито пряко, нито косвено да се въвеждат изключения от правото на отказ от приемане на документ, който е съставен на език, различен от предвидените в член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000. Евентуалното тълкуване в различен смисъл щяло да попречи на пълноценното прилагане на Регламента.

40. *Италианското правителство* заявява, че отказът от приемане може да бъде разглеждан като злоупотреба с право само в случай че приложенията са възпроизведени изцяло в съдебния документ, преведен на езика на получателя, или ако независимо от връчването получателят вече е запознат като цяло с тези приложения, тъй като те се съдържат в пълен вид в кореспонденцията между страните, която по тяхна воля се осъществява на езика на държавата-членка, където е изготвен документът. В

настоящия случай обаче наличието на тези две условия не било установено. Отказът на получателя да приеме документа следвало да се разглежда като законосъобразен. От тази гледна точка втората част на третия преюдициален въпрос, който предполага фактически обстоятелства, чието наличие претрещашата юрисдикция изключва, следвало да се разглежда като недопустима, тъй като няма отношение към решението.

41. *Словашкото правителство* счита, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че получателят има право да откаже приемането на даден документ, който следва да бъде връчен, или на приложенията към него, ако те не са съставени на официалния език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който получателят разбира. В случая езикът, избран в договора за кореспонденция между страните, не бил от значение, включително и когато приложенията към документа са връчени на получателя на езика, предвиден в договора.

42. Във връзка с третия преюдициален въпрос *чешкото правителство* претрещаша към изложението на становището си по втория въпрос и заявява, че отговорът на третия въпрос се съдържа в отговора на втория.

43. *Комисията* се позовава на текста на съображение 10 от Регламент № 1348/2000 и също застъпва становището, че интересе-

сите на получателя на даден документ са защитени в достатъчна степен, ако той е запознат или би могъл да се запознае със съдържанието на непреведените приложения. В главното производство договорната клауза за използване на определен език се отнасяла до кореспонденцията не само между страните, но и с публичните органи и институции. Това включвало и кореспонденцията в случай на разногласия относно договорните задължения и кореспонденцията във връзка със съдебно производство. Все пак Комисията пояснява, че може да е уместно да се прилага по-различно тълкуване спрямо клаузите на договори, сключени между неравностойни страни, например потребителските договори.

V — Съображения на генералния адвокат

A — Уводни бележки

44. Целта на Регламент № 1348/2000 е преди всичко да бъде подобро и ускорено предаването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела от една от държавите-членки в друга. Това подобро и ускорено предаване на документи косвено трябва да послужи за „правилното

функциониране на вътрешния пазар“³. Тази констатация се отнася до всички граждански и търговски дела, например спорове във връзка с договори между търговци, потребителски договори, както и във връзка с непозволено увреждане. Следва да се подчертае, че понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на Регламент № 1348/2000 не съответства на това в националното право⁴.

45. В настоящото производство са отпразнени два преюдициални въпроса. Първият преюдициален въпрос е от общо значение за връчването по всички граждански и търговски дела. Вторият и третият въпрос обаче трябва да бъдат ограничени до специфичната сфера на връчванията, които са свързани с договори между търговци.

3 — Заклучение на генералния адвокат Stix-Hackl от 28 юни 2005 г. по дело Leffler (C-443/03, Recueil, стр. I-9611, точка 19).

4 — Вж. Rijavec, „Pomen sodb Sodišča ES za opredelitev pojma civilne ali gospodarske zadeve z mednarodnim elementom“, *Podjetje in Delo — PiD* 32 (2007), s. 1147 (1151 a násl.), и Mayr и Czernich, „Europäisches Zivilprozessrecht, eine Einführung“, 2006, S. 55 ff. Съдът самостоятелно определя понятието „граждански и търговски дела“ въз основа на Регламента. Затова понятието „граждански и търговски дела“ следва да се разглежда като самостоятелно понятие, при чието тълкуване трябва да се вземат предвид целите и системата на Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, както и общите правни принципи, произтичащи от всички национални правни системи (Решение от 14 ноември 2002 г. по дело Gemeente Steenberg, C-271/00, Recueil, стр. I-1489, точка 28), което означава, че при тълкуването им не е меродавно националното право на дадена държава-членка. Практиката на Съда във връзка с Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения и с Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74) може да бъде взета под внимание във връзка с въпроса дали става дума за гражданско или търговско дело по смисъла на Регламент № 1348/2000 (Jastrow, „Europäische Zustellungsverordnung“, in: Gebauer/Wiedmann, *Zivilrecht unter europäischem Einfluss*, 2005, S. 1284 и Heiderhoff, „Verordnung (EG) Nr. 1348/2000 des Rates vom 29. Mai 2000 über die Zustellung gerichtlicher und außergerichtlicher Schriftstücke in Zivil- oder Handelssachen in den Mitgliedstaaten“, in: Rauscher (Hrsg.), „Europäisches Zivilprozessrecht, Kommentar“, Band 2, 2. Auflage, 2006, S. 1185).

46. Според доктрината в стремежа да се намери компромис между интереса на ищеца от бързо и икономично връчване и интереса на ответника да може да се запознае със съдържанието на предявения срещу него иск в Регламент № 1348/2000 не се предвижда изискване за отнемачи време и скъпи преводи, ако получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът⁵.

47. Трябва да се има предвид, че предаването и връчването на документи попадат в сферата на противоречивите изисквания, свързани с достъпа до правосъдие, защитата на ответника и процесуалната икономия. В този смисъл постигането на гореспоменатите цели изглежда проблематично, доколкото ускоряването на предаването на документи може да бъде свързано със съществено затрудняване на защитата на ответника, например ако не се гарантира възможността на ответника да подготви ефикасно защитата си, независимо дали причините за това са свързани с езика, времето или други фактори. От своя страна обаче защитата на ответника също не бива да става причина за отказ на правосъдие спрямо ищеца, например защото ответникът може да осуети връч-

5 — Stadler, „Neues europäisches Zustellungsrecht“, *IPRax*, 21 (2001), S. 514 (517). Тази разпоредба може да бъде разглеждана като съществено развитие на европейската правна уредба на връчването. В класическото международно право изискването за превод на чуждоезични документи на официалния език на получаващата държава-членка се обяснява със суверенитета на държавата, в която трябва да бъде извършено връчването (вж. Bajons, „Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung“, in: *Wege zur Globalisierung des Rechts: Festschrift für Rolf A. Schütze zum 65. Geburtstag*, 1999, S. 49 (71).

ването⁶. Изрично трябва да се подчертае, че защитата на ответника, съответно правото му на изслушване, имат приоритет пред процесуалната икономия. Изборът на опростена международна процедура за връчване съгласно Регламент № 1348/2000 не трябва по никакъв начин да променя правните гаранции, които следва да бъдат предоставени на ответника, т.е. в настоящия случай — на получателя⁷.

48. В настоящото дело става дума и за проблема, свързан с владенето на езика на държавата-членка, където е изготвен документът, от страна на получателя в получаващата държава-членка. В свое проучване Комисията вече е обърнала внимание и е констатирала, че позоваването на непознаване на езика на държавата-членка, където е изготвен документът, се явява основен проблем във връзка с отказа от приемане на връчването⁸.

49. Съгласно Регламент № 1348/2000 връчването на непереведени документи

6 — Заключение на генералния адвокат Stix-Hackl по дело Leffler, посочено по-горе, точка 20.

7 — Вж. Vajons, цитирана по-горе в бележка под линия 5, стр. 49 (67). Авторката подчертава, че принципът на правото на двете страни на изслушване включва по отношение на ответника и възможността да се запознае със съдържанието на предадените му документи. Това предполага най-малкото той да е в състояние да разбере за какъв вид документи става дума в конкретния случай.

8 — Вж. Комисия, *Study on the application of Council Regulation 1348/2000 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters*, 2000, p. 41 et seq.

не е недействително⁹. Липсата на превод е недостатък, който може да бъде отстранен¹⁰. Съдът е решил, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, „че ако получателят на даден документ откаже да го приеме с мотива, че не е изготвен на официалния език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който той разбира, подателят може да отстрани този недостатък, като изпрати искания превод“¹¹.

50. Според Съда член 8 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, „че ако получателят на даден документ откаже да го приеме с мотива, че не е изготвен на официалния език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който той разбира, този недостатък да може да бъде отстранен чрез максимално бързо изпращане на искания превод на документа при спазване на условията, предвидени в Регламента;

9 — Вж. Sujecki, „Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005“, *ZEuP*, 15 (2007), S. 353 (359) с препратка към заключението на генералния адвокат Stix-Hackl от 28 юни 2005 г. по дело Leffler, посочено по-горе, точка 36. В същия смисъл и Rösler, Siepmann, „Zum Sprachenproblem im Europäischen Zustellungsrecht“, *NJW*, 2006, S. 475 (476) и De Leval, Lebois, „Signifier en Europe sur la base du Règlement 1348/2000; bilan après un an et demi d'application“, in: *Imperat lex: liber amicorum Pierre Marchal*, 2003, p. 261 (274).

10 — В този смисъл вж. Решение от 8 ноември 2005 г. по дело Leffler, посочено по-горе, точки 38, 39 и 53. За връчването по реда на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела вж. също Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe: règlement no. 44/2001: Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3e éd., 2003, p. 338.

11 — Решение по дело Leffler, посочено по-горе, точка 53. Това дело е едно от малкото, които разглеждат член 8 от Регламент № 1348/2000. В доктрината правилно се приема, че от упражняването на правото на отказ от приемане не следва недействителност на извършеното връчване (вж. Rösler, Siepmann, цитирани в бележка под линия 9, стр. 475 (476)).

във връзка с решаването на свързаните с това проблеми, неуредени от Регламента съгласно тълкуването му от Съда, например по какъв начин може да бъде отстранен недостатъкът, произтичащ от липсата на превод, националният съд трябва да прилага националните процесуални разпоредби, като същевременно следи да се осигури пълната ефикасност на Регламента с оглед на неговата цел¹².

51. Bundesgerichtshof пояснява, че според германското право същинската искова молба и упоменатите и прикрепени към нея приложения съставляват едно цяло, така че приложенията също са част от исковата молба¹³. С оглед да се гарантира правото на изслушване на ответника при връчването на исковата молба той следва да получи необходимите сведения, за да вземе решение дали и как да организира защитата си срещу иска¹⁴.

Б — По първия преюдициален въпрос

52. С първия си въпрос препращащата юрисдикция по същество иска да се установи дали правото на отказ от приемане

12 — Решение по дело Leffler, посочено по-горе, точка 71. Вж. също коментара относно недействителността на връчването и отстраняването на недостатъци на връчването в Eckelmans, „Signification et notification“, *Revue de droit commercial belge* — RDC 2006, p. 362 (367).

13 — Вж. също Sujeci, „Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht“, *EuZW*, 18 (2007), S. 363 (364).

14 — Определение за преюдициално запитване на Bundesgerichtshof, дело № VII ZR 164/05, точка 13 и сл., достъпен на уебсайта www.bundesgerichtshof.de. Определението се позовава на § 131 и § 253 от Гражданския процесуален кодекс (ZPO).

на „Документ“ съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 се отнася само до исковата молба или включва и приложенията към нея.

53. Първият въпрос е формулиран общо и се отнася до всички спорове по граждански и търговски дела. Както бе споменато по-горе в точка 44, понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на Регламент № 1348/2000 се различава от това по националното право¹⁵.

54. Всички страни с изключение на ИНК Berlin считат, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че в случай на връчване на искова молба по граждански дела понятието „Документ“ трябва да включва и приложенията.

55. Родовото понятие (*genus*) „Документ“ не е дефинирано в Регламента. С оглед на акта за препращане, коментарите в доктрината¹⁶, и съображенията на

15 — Вж. Rijavec, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1151 и сл., Mayr, Czernich, цитирани по-горе в бележка под линия 4, стр. 55 и сл., Jastrow, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1284 и Heiderhoff, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1185.

16 — Вж. Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 364 и Lebois, „L'amorce d'un droit procédural européen: les règlements 1348/2000 et 1206/2001 en matière de signification, notification et de preuves face au procès social“, in: de Leval, Hubin, „Espace judiciaire et social européen: actes du colloque des 5 et 6 novembre 2001“, p. 327 (339 et suiv.). В последния текст се обръща внимание, че дори и във вътрешното гражданско процесуално право на някои държави-членки (Испания, Великобритания, Белгия, Нидерландия) съществуват различия при гражданските дела пред обикновени и трудовоправни юрисдикции относно съдържанието и обхвата на документите и приложенията за образуване на производство.

Комисията и на словашкото правителство, от които може да се изведе заключението, че процесуалното право на държавите-членки не е еднакво, понятието „документ“ по смисъла на Регламент № 1348/2000 трябва да получи еднаква самостоятелна правна дефиниция в Европа. Правният ред на Общността по принцип не дефинира понятията на първичното и вторичното право въз основа на една или повече национални правни системи, освен ако това не е предвидено изрично във въпросната разпоредба¹⁷. Член 8 от Регламент № 1348/2000 обаче не съдържа препратка към националното процесуално право на държавите-членки. Според постоянната практика на Съда понятията, съдържащи се в разпоредба на общностното право, която за поясняване на смисъла и приложното ѝ поле не препраща изрично към правото на държавите-членки, по правило трябва да получат в цялата Общност самостоятелно и еднакво тълкуване, което трябва да отчита връзката с други разпоредби и целта, която се преследва със съответната разпоредба¹⁸.

56. Текстът и системата на регламента предоставят доводи в полза на разширителното тълкуване на въпросното понятие „документ“ в националния граждански процес и в полза на становището, че съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 получателят може да откаже

приемането и когато единствено приложенията към документа, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира.

57. Самият факт, че по принцип в Регламента родовото понятие „документ“ се използва общо и в този смисъл без никакви указания за стеснително тълкуване, навежда на мисълта (и по тази точка споделям становищата на бюрото Weiss, бюрото Grimshaw и чешкото, френското, италианското и словашкото правителство), че в гражданския процес това понятие подлежи на разширително тълкуване, което най-малкото по принцип подкрепя тезата, че приложното поле на Регламента трябва да обхваща всички приложения към исквата молба в гражданския процес, а не само материалите по делото¹⁹. Впрочем понятието „материал по делото“ не се споменава в този регламент.

17 — Вж. Решение от 14 януари 1982 г. по дело Corgman (64/81, Recueil, стр. 13, точка 8) и Решение от 2 април 1998 г. по дело EMU Tabac (C-296/95, Recueil, стр. I-1605, точка 30). Понятията на общностното право не могат да бъдат дефинирани чрез препращане към правни норми на държавите-членки (Решение от 23 март 1982 г. по дело Levin, 53/81, Recueil, стр. 1035, точка 10 и сл., Schütz/Bruha/König, „Casebook Europarecht“, 2004, S. 451 f.).

18 — Вж. моето заключение от 3 май 2007 г. по дело Zefeser (C-62/06, Сборник, стр. I-11995, точка 32).

19 — Вж. също заключението на генералния адвокат Tizzano от 20 септември 2001 г. по дело Leitner (C-168/00, Recueil, стр. I-2631, точка 29), който стига до подобен извод при тълкуването на член 5, параграф 2 от Директива 90/314/ЕИО на Съвета от 13 юни 1990 година относно пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки (ОВ L 158, стр. 59; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 9, стр. 248). В това дело е трябвало да бъде разтълкувано понятието „загуба“. В точка 29 от заключението си генералният адвокат заявява: „Самият факт, че по принцип в Директивата понятието „загуба“ се използва общо и в този смисъл без никакви указания за стеснително тълкуване, навежда на мисълта (и по тази точка споделям становищата на Комисията и на италианското правителство), че това понятие подлежи на разширително тълкуване, което най-малко по принцип подкрепя тезата, че приложното поле на Директивата трябва да обхваща всички видове загуби, които се намират в причинно-следствена връзка с неизпълнението или неточното изпълнение на договора“.

58. Смисълът на връчването в гражданския процес се състои в това да бъде осигурено запознаване на адресата на връчването със съдържанието на даден документ, за да се осигури спазването на правото на изслушване. Това предполага той да бъде в състояние да разбере документа²⁰. Все пак тъй като въпреки водещата роля на английския език в международните търговски и правни контакти не съществува съвременен еквивалент на *lingua franca*, формалното връчване на исковата молба и приложенията към нея трябва да бъде придружено от превод, който позволява на адресата на връчването да се запознае в необходимата степен със съдържанието на документа, който следва да бъде връчен²¹. В този смисъл приложенията към исковата молба са нейна „принадлежност“ и следват общия правен принцип *accessio cedit principali*²².

59. Позоваването на образа на формуляр в приложението към Регламент № 1348/2000 също не е в противоречие с тази теза. В точка 6, „Документ за връщане“, подточка 6.4. от образа на формуляр в приложението към Регламент № 1348/2000 се споменава и „брой приложения“. Както правилно отбелязва Комисията, това би могло да служи като

индичия за едно по-широко разбиране на понятието „Документ“, тъй като тук се включват и приложенията към документа, който следва да бъде връчен. Бюрото Weiss основателно подчертава, че в практиката в гражданския процес приложенията не се възпроизвеждат изцяло в исковата молба, а само се набелязват основните им елементи и се включват препратки към тях. По тази причина принципът на правото на изслушване изисква приложенията също да бъдат преведени, тъй като в противен случай не би могло изцяло да се разберат доводите на съответната страна в гражданското производство.

60. Първоинстанционният съд вече е изразил становище, че в преките производства „приложенията към писмените становища на насрещната страна, включително и на встъпилите страни, по принцип трябва да бъдат преведени на езика на производството. Тези разпоредби служат преди всичко за защита на правното положение на дадена страна, която иска да оспори законосъобразността на административна мярка, наложена от общностна юрисдикция, независимо от това какъв е езикът, използван от въпросния орган, по специално в досъдебното производство“²³.

61. С превода на документите, които в гражданското производство включват

20 — Вж. Heß, „Neue Formen der Rechtshilfe in Zivilsachen im europäischen Justizraum“, in: *Recht der Wirtschaft und der Arbeit in Europa: Gedächtnisschrift für Wolfgang Blomeyer*, 2004, S. 617 (629), който говори дори за задължителен превод на документа и придружаващата го информация на езика на мястото, където трябва да се извърши връчването.

21 — Вж. Schütze, „Übersetzungen im europäischen und internationalen Zivilprozessrecht — Probleme der Zustellung“, *RIW*, 2006, S. 352 (355).

22 — В някои правни системи вместо максимата *accessio cedit principali* се използва *accessorium sequitur principale*. Смисълът и на двете максими е, че принадлежността следва главната вещь (Benke, Meissel, *Juristenlatein*, 2. Auflage., 2002, Wien, S. 4).

23 — Решение на Първоинстанционния съд от 26 юни 1996 г. по дело VP Chemicals/Комисия (T-11/95, Rescuel, стр. II-601, точка 9). Първоинстанционният съд отхвърля искането на две встъпнали страни от Италия приложенията към техните писмени становища да не се преведат на езика на производството, а именно английски.

исквата молба и приложенията към нея, се гарантира защитата на ответника. При все това някои приложения са изключително обширни, а би било неуместно да се изисква превод на обемни приложения към исквата молба. В случай че към исквата молба или жалбата са приложени обемни доказателства и документи, член 29, § 3, параграф 3 от Процедурния правилник на Съда предвижда следното: „При наличие на обемни доказателства и документи може да се направи превод само на извлечения от тях. Съдът обаче може, служебно или по искане на някоя от страните, по всяко време да изиска по-пълнен или цялостен превод.“

техните общи граници²⁴. Струва ми се, че подобен подход във връзка с връчването по граждански и търговски дела не е подходящ с оглед на правото на изслушване на ответника и на правото на защита като цяло. Лесно може да се посочи типичният пример с потребител, който сключва потребителски договор в друга държава-членка, съдържащ клауза за подсъдност, която не представлява злоупотреба с права²⁵, и който е принуден да приеме езика на търговеца. Не може да се очаква средният потребител да владее езика на чуждата държава-членка.

62. Подобен подход може да се приеме за уместен и при международно връчване по граждански и търговски дела. При наличие на обемни приложения, които не са изготвени на официалния език на получащата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който получателят разбира, преводът би могъл да се ограничи до откъсите, към които се препраща в исквата молба. Сходен подход предвижда и член 52, параграф 2 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по

63. Правото на получателя да изисква превод на документите обаче в никакъв случай не трябва да се тълкува по начин, който противоречи на целта на Регламент № 1348/2000, която изисква най-вече подобряване и ускоряване на предаването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела между държавите-членки²⁶.

64. Както вече бе споменато, липсата на превод на документ, който в германския

24 — ОВ L 239, 2000 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183. Текстът на член 52, параграф 2 от тази конвенция гласи: „Когато има основания да се счита, че получателят не разбира езика, на който е изготвен документът, този документ или най-малко важните части от него трябва да се преведат на един от езиците на договарящата страна, на територията на която се намира получателят. Ако органът, който изпраща документа, знае, че получателят владее само друг език, документът или поне важните пасажии от него се превеждат на този език.“

25 — Относно злоупотребите при сключване на клауза за подсъдност вж. Решение от 27 юни 2000 г. по дело *Océano Grupo Editorial (C-240/98 до C-244/98, Recueil, стр. I-4941)*.

26 — Вж. точка 44 от настоящото заключение.

граждански процес *in concreto* обхваща както исквата молба, така и приложението към нея, може да бъде коригирана чрез последващо връчване на превод, а при наличие на обемни приложения — чрез последващо връчване на превод на откъсите, към които се препраща в обстоятелствената част на исквата молба²⁷.

65. Поради тези съображения предлагам на първия преюдициален въпрос да бъде даден следният отговор: член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че при връчване на документ и приложения към него получателят има право да откаже приемането съгласно член 8, параграф 1 и когато единствено приложенията към документа, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, в която документът е изготвен, който получателят разбира.

В — По втория преюдициален въпрос

66. С втория си въпрос препращащата юрисдикция по същество пита дали може да се презумира, че получателят „разбира“ езика на държавата-членка, където е

изготвен документът, по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000, ако в сключен в рамките на професионална дейност договор е уговорено този език да бъде използван за кореспонденция както между страните, така и с публичните органи и институции.

67. Редакцията на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000, според която получателят има право да откаже приемането на документа, който следва да бъде връчен, ако той не е съставен на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира, според германската доктрина не дава достатъчно стабилна основа за тълкуване²⁸.

68. Връчването попада в сферата на противоречивите изисквания, свързани с достъпа до правосъдие, защитата на ответника и процесуалната икономия. В гражданския процес то осигурява достъп до правосъдие за ищеца, тъй като в някои правни системи връчването на исквата молба може да доведе до висящ процес и е свързано със спазването на сроковете. Чрез предаването на исквата молба ответникът от своя страна узнава за

27 — В този смисъл вж. Решение по дело *Leffler*, посочено по-горе, точки 38—53, както и *Sujecki*, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 364, който обаче не разглежда проблема за обемните приложения и свързаната с това процесуална икономия (време и разходи за превод).

28 — Вж. *Lindacher*, „Europäisches Zustellungsrecht — die VO (EG) Nr. 1348/2000: Fortschritt, Auslegungsbedarf, Problemausblendung“, *Zeitschrift für Zivilprozess*, Bd. 114 (2001), S. 179 (187). Авторът предлага при тълкуването на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 да не се изхожда от индивидуалните езикови умения, за да бъде критерият по-практичен и предвидим, а вместо това да се въведат твърдо установени общи критерии. Според това схващане във всички случаи следва да се приеме, че получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, ако той самият е гражданин на тази държава. Същото важи и ако той е гражданин на държава със същия официален език.

образуването на съдебното производство и по този начин се гарантира правото му на изслушване²⁹. В рамките на правната уредба на връчването трябва да се търси баланс между тези основни процесуални права³⁰. Съгласно тази правна уредба е нужно, от една страна, разпоредбите относно връчването да не водят до несъразмерно ограничаване на защитата на ответника и същевременно да позволяват бързо протичане на производството. От друга страна, защитата на ответника не бива да достига измерения, които осуетяват правото на ищеца да води процеса, така че в крайна сметка ищецът да се окаже лишен от достъп до правосъдие³¹.

69. В настоящото дело се защитават две противоположни тези. ИНК Berlin е на мнение, че договорната клауза за избор на немския език, т.е. езика на държавата-членка, където е изготвен документът, дава основания да се приеме фактическата презумпция, че получателят е в състояние да разбере документа, доколкото той се отнася до конкретното правоотношение и е изготвен на уговорения език. От друга страна, френското правителство смята, че това обстоятелство само по себе си не дава достатъчно основания да се приеме, че получателят разбира по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 езика на държавата-членка, където е изготвен документът. На практика, ако се приеме, че получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът,

само защото договорът съдържа клауза за избор на този език за кореспонденция, с това би се въвела законова презумпция, която далеч надхвърля предвиденото в Регламента.

70. В доктрината е застъпено мнението, че при определянето на езиковите познания в случай на връчване в друга държава-членка член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 съчетава обективни и субективни критерии³². Според това схващане обективния критерий е официалният език на приемащата държава-членка, а субективния — владението от получателя на езика на държавата-членка, където е изготвен документът³³.

71. В своето преюдициално запитване Bundesgerichtshof приема за установено, че нито един от органите, представляващи

29 — Вж. Heß, „Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum“, *NJW*, 2001, S. 15.

30 — Вж. Sujecki, „Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht“, S. 365.

31 — Вж. Sujecki, „Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht“, S. 365.

32 — Вж. Malan, „La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires“, *Les petites affiches — LPA* 392 (2003), n° 77, стр. 6. Sladić, „Vročanje v civilnih in gospodarskih zadevah“, *Podjetje in Delo — PiD*, 31 (2005), p. 1131 (1147).

33 — Гражданството на дадено физическо лице не може да бъде обективен критерий. Когато е гражданин на държавата-членка, където е изготвен документът, но не владее нейния език, адресатът на връчването може да откаже да приеме документа за връчване. Могат да се дадат примери с придобиване на гражданство чрез брак или натурализация на спортисти (Schütze, „§1068“: in Wiczorek/Schütze, „Zivilprozessordnung und Nebengesetze, Großkommentar“, S. 9, Randnr. 12). Има обаче и други схващания. Ако получателят е гражданин на държава с официален език, съвпадащ с този на държавата-членка, където е изготвен документът, следва да се приеме, че той разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът (Heiderhoff, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1221).

бюрото Grimshaw, не владее немски език. Безспорно е обаче обстоятелството, че договорът, съставляващ предмет на настоящото производство, както и кореспонденцията, са съставени на немски език и че е уговорено споровете да са подсъдни на юрисдикциите в Берлин.

72. В доктрината се посочва, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 не съдържа еднозначни указания чии езикови познания трябва да бъдат преценявани, когато даден документ трябва да бъде връчен на юридическо лице³⁴. Засега изглежда, че единственото практично решение на този въпрос е като критерий за привързване по отношение на езиковите познания на юридическите лица да се използва седалището на съответното юридическо лице³⁵. Така като се има предвид, че седалището на бюрото Grimshaw е в Лондон, езикът му би трябвало да е английски. Съгласно договора за предоставяне на проектантски услуги от 16 февруари 1994 г. изрично избраният език за кореспонденция обаче е немският.

73. По-нататък следва да бъде разгледан въпросът дали договорната клауза за

избор на даден език дава основания да се приеме, че страните владеят този език, с което да отпадне правото на отказ от приемане³⁶.

74. Трудно е да се прецени дали с оглед на индивидуалните си езикови познания получателят е в състояние да разбере даден документ, изготвен на език, различен от този на получаващата държава-членка. В крайна сметка въпросът дали едно лице разбира чуждия език или не зависи от неговата собствена преценка³⁷. Очевидно началните езикови познания не са достатъчни за разбиране на съдебни документи. Затова езиковите познания трябва да са достатъчно добри за разбирането на основните елементи от текста на юридически документи³⁸. Има основания за подобно предположение, след като получателят, както в случая, е приел договорна клауза, според която езикът на държавата-членка, където е изготвен документът, ще служи за кореспонденция с публичните органи и институции на тази държава. Понятието „публични институции“ предполага, че страните са договорили език за кореспонденция с всички органи на държавата, към които спадат не само органите на изпълнителната власт, но и съдилищата³⁹.

34 — Вж. Sujeci, „Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005“, S. 359 и Sujeci, „Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht“, S. 364.

35 — Вж. Sujeci, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, S. 359.

36 — Вж. Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 364.

37 — Вж. Mayr, Czernich, цитирани по-горе в бележка под линия 4, стр. 182. Трудностите при определяне на индивидуалните езикови познания се отнасят както за получаващия, така и за предаващия орган.

38 — Вж. Jastrow, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1269 (1306).

39 — Вж. Badura, *Staatsrecht*, 3. Auflage, 2003, S. 658 и Maurer, *Staatsrecht I*, 4. Auflage., 2005, S. 6. Badura твърди, че държавният орган, който изпълнява правораздавателната функция, е съдът.

75. Поради това по възможност трябва да се прилагат предимно общи, обективни критерии, към които спада воденето на търговската и служебната кореспонденция на въпросния език на държавата-членка, където е изготвен документът. За всички страни в производството с изключение на получателя проверката на индивидуалните езикови умения е свързана с изключителни трудности⁴⁰. Ако е спорно дали получателят разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, това може да бъде изяснено само чрез събиране на доказателства от компетентната национална юрисдикция. По този начин може да бъде доказано, че получателят на документа разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът⁴¹.

76. Определянето на език на договора служи за избягване или ограничаване на недоразумения между страни, които не говорят един и същ език⁴². Ако в правоотношения с международен елемент страните по договора определят език на договора, това е индиция, че и двете страни владеят този език. Ако в правоотношения с международен елемент бъде договорена подсъдност на юрисдикциите на държавата-членка, където

е изготвен документът, или за приложимо се приеме правото на държавата-членка, където е изготвен документът⁴³, подобно договорно съгласие за водене на процеса на езика на държавата-членка, където е изготвен документът, може да се разглежда като допълнителна индиция за езикови познания. В настоящото производство в точка 10.2 от договора за предоставяне на проектантски услуги конкретно е договорено, че споровете са подсъдни на юрисдикциите в Берлин.

77. Напълно е възможно някоя от страните по договора фактически да не разбира езика на договора. При все това тази страна, която при опита за връчване се позовава на недостатъчни езикови познания, с действителното си съгласие за избор на език на договора е дала основания да се предполага, че разполага с достатъчни езикови познания⁴⁴. Обективно според разумната преценка на всеки добросъвестен правен субект тя е създала впечатление, че разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът.

78. Освен това договорните клаузи за избор на език, приложимо право и най-вече подсъдност дават основание и на

40 — Heiderhoff, цитиран по-горе в бележка под линия 4, стр. 1222.

41 — Решение по дело Leffler, посочено по-горе в бележка под линия 10, точка 52.

42 — Бих искала да обърна внимание и на Решение на Първоинстанционния съд от 14 май 1998 г. по дело Finnboard/Комисия (T-338/94, Recueil, стр. II-1617; точки 48—55). В това решение Първоинстанционният съд постановява, че ако общността правна уредба не предвижда изрично официален език на Общността за контакти между Комисията и предприятие със седалище в трета страна, което е участвало в нарушение на правилата на Общността относно конкуренцията, Комисията има право да изложи възраженията си и да съобщи решението си на езика, който предприятието използва в кореспонденцията със собствените си търговски представители в държавите — членки на Общността, а не на езика на държавата-членка, в която е седалището на представителя на предприятието.

43 — Подобна клауза би могла да се формулира така: „Настоящият договор и тълкуването му се уреждат от правото на Федерална република Германия. Споровете са подсъдни изключително на юрисдикциите в Берлин.“

44 — Вж. Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 365 f. В коментара си на акта за прераждане по настоящото дело авторът не разглежда въпроса за подсъдността и приложимото право.

другата страна по договора да счита, че са налице достатъчни познания на езика на държавата-членка, където е изготвен документът⁴⁵. Това важи още повече когато специално за кореспонденцията между страните и с публичните органи и институции в договора е избран езикът на държавата-членка, където е изготвен документът⁴⁶.

79. С подобна договорна клауза съответната страна дава основания да се приеме, че тя владее езика в достатъчна степен, за да води кореспонденция с публични органи и други институции. Затова в такъв случай може да се смята, че е оправдана една оборима презумпция (*praesumptio juris tantum*), а именно че получателят владее езика в достатъчна степен по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000, за да разбира и специфичния език на съответните институции, включително и юридическия език, използван в процесуалното право. В такъв случай би трябвало да се изключи възможността за упражняване на правото на отказ от приемане съгласно член 8,

45 — Вж. Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 366. Тук може да се търси и аналогия с теорията на правните сделки, където действителността на волеизявлението се определя въз основа на теорията за волята („Willentheorie“) и теорията за изявлението („Erklärungstheorie“).

46 — Вж. точка 5 от настоящото заключение, в която са цитирани съответните договорни клаузи.

параграф 1 от Регламент № 1348/2000⁴⁷. Тъй като обаче е налице само оборима презумпция, получателят има възможност да я обори в съответствие с правилата за доказване на държавата-членка, в която се води гражданското производство.

80. Тук бих искала да обърна внимание на още едно решение на Първоинстанционния съд. По дело *Hensotherm/CXВП*⁴⁸, в което шведско предприятие, избрало английски като език на административното производство пред Службата за хармонизация във вътрешния пазар (СХВП) и изготвяло документи на този език, изтъква довода, че като шведско предприятие, работещо в сферата на международната търговия, не владее английски език. Първоинстанционният съд отхвърля този довод като необезпечателен.

81. Затова член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че е налице оборима презумпция, че получателят на даден документ разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, по смисъла

47 — Вж. Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 366. Заключение в друг смисъл би дало на получателя на документа твърде широки възможности да осуети връчването. Освен това противоположното заключение би довело до необходимост в крайна сметка документът и в тези случаи да бъде преведан на езика на получащата държава-членка. Авторът също така подчертава, че изискването за превод би противоречало на целите на Регламент № 1348/2000, съгласно който при отчитане на необходимостта от защита на получателя следва да се ограничи именно изискването за превод поради високите разходи и продължителността и по този начин да се улесни и ускори връчването.

48 — Решение на Първоинстанционния съд от 6 септември 2006 г. по дело *Hensotherm/CXВП* (Т-366/04, Recueil, стр. II-65, точки 43 и 44).

на този регламент, ако в рамките на своята професионална дейност е сключил договор, в който е уговорено езикът за кореспонденция между страните, от една страна, и с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, от друга страна, да бъде езикът на тази държава-членка. Тъй като обаче е налице само оборима презумпция, получателят има възможност да я обори в съответствие с правилата за доказване на държавата-членка, в която се води съдебното производство.

82. Подобен извод като цяло не може да се прилага по отношение на потребителските договори, тъй като, обективно погледнато, кореспонденцията на потребителите, които не разполагат с експертни и юридически познания, не може да се приравнява с дейността и кореспонденцията на търговците. По тази причина отговорът на втория въпрос следва да се ограничи само до специфичния случай, когато даден търговец в рамките на своята професионална дейност е сключил договор, в който е уговорено езикът за кореспонденция между страните, от една страна, и с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, от друга страна, да бъде езикът на тази държава-членка.

Г — По третия преюдициален въпрос

83. С третия си въпрос *Bundesgerichtshof* по същество пита дали по принцип получателят няма право да се позовава на член 8,

параграф 1 от Регламент № 1348/2000 поради липса на превод на приложенията, когато в рамките на своята професионална дейност е сключил договор, в който е уговорил езикът за кореспонденция да бъде езикът на държавата-членка, където е изготвен документът.

84. От съображение 8 от Регламент № 1348/2000 следва, че „[з]а да се гарантира ефективността на настоящия регламент, възможността за отказ на молба за връчване на документи се ограничава до изключителни случаи“. Изключенията подлежат на стриктно тълкуване в общностното право — *singularia non sunt extendenda*⁴⁹.

85. В съображенията си във връзка с втория въпрос бюрото *Grimshaw* се позовава на невъзможността теоретично да се обоснове защо договорно споразумение между частноправни субекти, което по волята на страните би следвало да важи само за редовното изпълнение на договора, трябва да произвежда ограничително действие по отношение на субективното публично право на изслушване.

49 — Решение от 9 септември 2003 г. по дело *Jaeger* (C-151/02, *Rescue!*, стр. I-8389, точка 89). По това дело Съдът е постановил, че като изключения от общностната правна уредба на организацията на работното време предвидените в член 17 от Директива 93/104/ЕО на Съвета от 23 ноември 1993 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 307, стр. 18) дерогации трябва да бъдат тълкувани така, че приложното им поле да бъде сведено до стриктно необходимото за опазване на интересите, за чиято защита са предназначени.

86. Основание за резерви спрямо подобно разширително тълкуване на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 дават преди всичко точки 10.2 и 10.4 от договора за предоставяне на проектантски услуги, в които е уговорено, че споровете са подсъдни на юрисдикциите в Берлин, както и че договърът за предоставяне на проектантски услуги се урежда от германското право. Тази договорна клауза в съчетание с езиковата клауза, в която е уговорено езикът за кореспонденция с публичните органи и институции⁵⁰ на държавата-членка, където е изготвен документът, да бъде езикът на тази държава-членка, представлява действителен и конкретен отказ от основни права⁵¹. В настоящото производство това по-конкретно означава, че приемането на подсъдността на юрисдикциите на държавата-членка, където е изготвен документът, същевременно представлява приемане на приложимия в нея език на производството в случай на конкретно гражданско дело. Същото се отнася и за арбитражни споразумения, при които страните по договор с международен елемент свободно определят предварително езика на арбитражното производство.

87. Както правилно констатира Комисията⁵², договорната клауза между бюрото Grimshaw и ИНК Berlin за използването на немски език е част от договора, която е

от съществено значение за изпълнението му. Тази част от договора обаче се отнася не само за кореспонденцията, която има отношение към изпълнението на договора, но обхваща и кореспонденцията в случай на разногласия относно договорните задължения, както и кореспонденцията във връзка със заведено по тази причина съдебно производство.

88. В такъв случай необходимостта от превод на даден документ от езика на държавата-членка, където е изготвен документът, на езика на приемащата държава-членка вече не може да бъде обоснована по съображения за защита на интересите на получателя. Който доброволно се е споразумял със своя съдоговорител да изберат определен езиков режим за кореспонденция в рамките на договор между търговци, не може впоследствие да се позовава на това, че съблюдаването на този езиков режим засяга законните му интереси. Подобно позоваване би могло да се разглежда като случай на *venire contra factum proprium*⁵³. В този случай искането за превод на приложения, които са на езика на държавата-членка, където е изготвен документът, няма отношение към защитната функция на правото на отказ от приемане по член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000. Приемането на договорна клауза за избор на език

50 — Обръщам внимание на близостта на понятията „публични институции“ и „държавни органи“. Вж. също бележка под линия 39 от настоящото заключение.

51 — Според Fischinger, P., „Der Grundrechtsverzicht“, *JuS* 2007, S. 808, под „отказ от основни права“ („Grundrechtverzicht“) следва да се разбира съгласието на носителя на основни права те да бъдат обект на конкретни посещения и ограничения.

52 — Становище на Комисията, точки 31 и 32.

53 — В държавите с романска правна система се предпочита изразът *nemo auditur suam propriam turpitudinem allegans*.

изключва интереса от превод на езика на получаващата държава-членка, като по този начин правото на отказ от приемане съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 губи правното си основание.

който последният не разбира. Когато става дума за потребител, който не разбира „наложения“ му от предприятието език, има основания да се допусне право на отказ от приемане на непроведени документи⁵⁶.

89. В противен случай би трябвало документът да бъде преведен на езика на получаващата държава-членка⁵⁴ дори когато, първо, между страните е налице договор, сключен в рамките на професионалната им дейност, в който е уговорено езикът за кореспонденция с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, да бъде езикът на тази държава-членка, второ, договорена е клауза за подсъдност, и трето, уговорено е да се прилага правото на държавата-членка, където е изготвен документът. Подобен резултат обаче би противоречал на целта на Регламент № 1348/2000⁵⁵.

90. Накрая бих искала да спомена още че такъв подход не е подходящ за потребителски договори с международен елемент. В този случай по-силната страна, предприятието, може да наложи на по-слабата страна, потребителя, собствения си език,

91. Поради това на третия въпрос трябва да се отговори, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че получателят не може да се позове на тази разпоредба, за да откаже приемането на приложения към искова молба, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка, а на езика на държавата-членка, където е изготвен документът — език, за който в договор, сключен между страните в рамките на професионалната им дейност, е предвидено да бъде езикът за кореспонденция с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът — при положение че в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, който съдържа клауза в смисъл, че езикът за кореспонденция с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, ще бъде езикът на тази държава-членка, и при положение че предадените приложения се отнасят до такава кореспонденция и са съставени на уговорения език.

54 — Вж. Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 366.

55 — Вж. точка 44 от настоящото заключение.

56 — Вж. също Sujeci, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, S. 366, който счита, че в подобни случаи е необходима особена защита на получателя потребителя, каквато необходимост обаче липсва при договор, сключен между страните в рамките на професионалната им дейност.

VI — Заключение

92. Предвид изложените дотук съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалното запитване на Bundesgerichtshof по следния начин:

- „1. Член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета от 29 май 2000 година за връчване на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите-членки следва да се тълкува в смисъл, че при връчване на документ и приложения към него получателят има право да откаже приемането съгласно член 8, параграф 1 и когато единствено приложенията към документа, който следва да бъде връчен, не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира.

2. Член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че е налице оборима презумпция, че получателят на даден документ разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, по смисъла на този регламент, ако в рамките на своята професионална дейност е сключил договор, в който е уговорено езикът за кореспонденция между страните, от една страна, и с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, от друга страна, да бъде езикът на тази държава-членка. Тъй като обаче е налице само оборима презумпция, получателят има възможност да я обори в съответствие с правилата за доказване на държавата-членка, в която се води съдебното производство.

3. Член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 следва да се тълкува в смисъл, че получателят не може да се позове на тази разпоредба, за да откаже приемането на приложения към искова молба, които не са съставени на езика

на получаващата държава-членка, а на езика на държавата-членка, където е изготвен документът — език, за който в договор, сключен между страните в рамките на професионалната им дейност, е предвидено да бъде езикът за кореспонденция с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът — при положение че в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, който съдържа клауза в смисъл, че езикът за кореспонденция с публичните органи и институции на държавата-членка, където е изготвен документът, ще бъде езикът на тази държава-членка, и при положение че предадените приложения се отнасят до такава кореспонденция и са съставени на уговорения език.“